

Bezuinigingen Wat nu?

Verslag
themadag
25 oktober 2011

NOOM
Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten

Voorwoord

Toen het NOOM voor de zomer van 2011 hoorde dat we na een beroepsprocedure alsnog in de gelegenheid werden gesteld om deskundigheidsbevorderingsactiviteiten te organiseren was het geen vraag welk thema we voor onze themadag moesten kiezen. Het bestuur was het er meteen roerend over eens: de bezuinigingen.

Niet alleen voor het NOOM zelf, maar ook voor onze lidorganisaties op landelijk niveau en al die initiatieven van en voor oudere migranten op lokaal niveau is het hard nodig om ons te bezinnen op de toekomst. Wat betekenen de grootscheepse bezuinigingen voor ons? Hoe kunnen we verder met minder of zelfs zónder enige financiële bijdrage van landelijke of plaatselijke overheid om toch op te komen voor de belangen van 'onze' ouderen? Hoe kunnen we projecten blijven organiseren om de oudere migranten te laten participeren?

De themadag bracht veel actieve bestuursleden, kaderleden en vrijwilligers bij elkaar. Onder de plezierige en voortvarende leiding van Lucía Lameiro García, directeur van Lize lieten zo'n 80 deelnemers zich informeren over de actuele ontwikkelingen en de gevolgen daarvan voor oudere migranten individueel en voor de organisaties. In een plenaire discussie verkenden we de mogelijkheden op landelijk en lokaal niveau. In het middagprogramma boden de workshops positieve invalshoeken. Met elkaar hebben we gesproken over mogelijkheden en kansen in projecten voor groepswonen, samenwerking met zorginstellingen, de Wet maatschappelijke ondersteuning en in de onderlinge krachtenbundeling. Bemoedigend was de stroom aan goede ideeën die we kregen aangereikt van de workshopleiders en die we vooral ook zelf met elkaar konden uitwisselen.

In dit verslag kunt u alles nog eens nalezen. Als er één ding duidelijk is geworden, dan is het wel onze vastbeslotenheid om door te gaan. We waren pioniers en we blijven pioniers!

Christina Harrevelt,
voorzitter

Stop de stapeling of

Wat betekenen de bezuinigingen voor de ouderen in Nederland?

Wim van Minnen, directeur Centrale Samenwerkende Ouderenorganisaties (CSO)

Collectieve belangenbehartiging

De collectieve belangenbehartiging vindt plaats op twee niveaus: op lokaal niveau bij de gemeente en bij instellingen, op landelijk niveau gebeurt dit bij de rijksoverheid en ook bij instellingen.

De AOW

Op dit moment ontvangen 27% van de ouderen in Nederland alleen AOW. Voor migrantenouderen betekent dit dat zij veelal een beperkte AOW ontvangen omdat zij op latere leeftijd naar Nederland zijn gekomen. De AOW wordt namelijk opgebouwd over elk jaar vanaf je 15^e tot je 65^e jaar dat je in Nederland verblijft. Freddy May zal daar later op de dag verder op ingaan.

De Wmo

Op lokaal niveau wordt de Wmo, de Wet maatschappelijke ondersteuning steeds belangrijker. De meest bekende voorzieningen die ondergebracht zijn / worden bij de Wmo zijn de huishoudelijke hulp, dagbesteding en hulpmiddelen zoals de scootmobiel.

De invoering van de Wmo heeft ook een nieuwe wijze van aanvragen en toekenningen met zich meegebracht. Vroeger was er sprake van een *voorzieningenwet*, nu is er sprake van een *compensatieplicht* (zie ook workshop 'Kansen in de Wmo – red.). Als ouderen een aanvraag doen voor een financiële tegemoetkoming uit de Wmo dan volgen er gesprekken met een Wmo-ambtenaar. Dat noemt men tegenwoordig 'keukentafelgesprekken'. Dat zijn veelal informele gesprekken waarin de ambtenaar in overleg met de cliënt eerst op zoek gaat naar oplossingen samen met het sociale netwerk van de cliënt. Daarna wordt pas bekeken of er een knelpunt overblijft dat vanuit de Wmo gecompenseerd kan worden.

Op vragen vanuit de zaal over wat dit betekent voor dagbehandeling meldt Wim van Minnen dat daarbij een onderscheid gemaakt gaat worden tussen:

- Dagbehandeling gericht op revalidatie (bij voorbeeld na een heupbreuk of cva): deze gaat van de AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) naar de Zvw (Zorgverzekeringswet)
- Dagbehandeling voor mensen met dementie is alleen nog maar mogelijk bij intramuraal verblijf in een verpleeghuis; dit blijft in de AWBZ
- Dagbehandeling om structuur aan te bieden aan ouderen of die gericht zijn op het verbeteren van hun welzijn, gaat van de AWBZ naar de Wmo.

Elke gemeente heeft de vrijheid om wel of niet met PGB's (Persoons Gebonden Budget) te gaan werken.

Hoe kun je invloed uitoefenen en je belangen behartigen?

De CSO is een samenwerkingsverband van de Unie KBO, PCOB, NVOG en het NOOM en het CSO fungeert dus als koepel van de ouderenorganisaties met als doel om te werken aan de kwaliteit van het bestaan van mensen in de derde en vierde levensfase, opdat zij zinvol en waardig kunnen leven.

Het wordt steeds moeilijker om deze doelstelling te kunnen uitoefenen door de bezuinigingen die het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) oplegt aan de PGO-organisaties (Patiënten-, Gehandicapten- en Ouderenorganisaties) in Nederland. Zo krijgen zij allen in 2012 minder geld op landelijk niveau van VWS en Fonds PGO. In 2013 krijgen de patiëntenorganisaties en gehandicaptenorganisaties nog maar de helft van wat ze nu krijgen. De ouderenorganisaties krijgen na 2013 zelfs helemaal geen geld meer. Deze beleidswijziging treft NEHOB (Nederlandse Hindoe Ouderen Bond), Fost'en, Chun Pah, LSMO (Landelijke Stuurgroep Molukse Ouderen), NOOM, Unie KBO, PCOB, ANBO en CSO.

Van groot belang is dat men verwacht dat Wmo-gelden binnen enkele jaren een groot deel van het totale gemeentelijke budget gaat uitmaken. Deze overheveling van landelijk geld naar de afzonderlijke gemeenten heeft ook grote gevolgen voor de ouderenbonden. Om als organisatie van oudere migranten enige invloed te kunnen uitoefenen op hoe in gemeenten wordt omgegaan met Wmo-gelden, zou je je moeten richten op de lokale Wmo-raad die op lokaal niveau de gemeente adviseert om een samenhangend ouderen beleid te voeren. Dat heeft bijvoorbeeld betrekking op:

- De inrichting van de openbare ruimte (van zebrapaden tot en toegankelijkheid van openbare gebouwen zoals schouwburg, stadhuis, openbaar vervoer)
- De planning van woningbouw bijvoorbeeld voor levensloopbestendige ouderenwoningen
- Het bevorderen van sociale contacten in de meest brede zin
- (Gratis) openbaar vervoer voor 65-plussers.

Andere belangrijke spelers op de ouderenmarkt zijn zorginstellingen (verantwoordelijk voor goede zorg) en woningbouwcorporaties (verantwoordelijk voor een goede ouderenhuisvesting). Op deze instellingen kun je invloed uitoefenen door lid te worden van hun cliëntraden of huurderscommissies.

Andere veranderingen op landelijk niveau

Op het terrein van zorg en welzijn komen veel veranderingen, zowel met betrekking tot subsidies als op beleidsterreinen. Voorbeelden hiervan zijn:

- Vergoeding voor reisafstanden Valys wordt per jaar teruggeschroefd van 750 naar 450 km maximaal
- De premie voor de Zvw gaat omhoog, plus: het eigen risico gaat met € 50 omhoog van € 170 naar € 220
- Meer eigen bijdragen voor zorg en behandelingen in o.a. de GGZ (geestelijke gezondheidszorg) en zorg voor mensen met dementie
- Er komt een scheiding tussen wonen en zorg. Dit heeft zowel positieve als negatieve gevolgen

- Het kabinet wil de omvang van het aantal PGB's drastisch omlaag brengen; uitgegaan wordt van 10% van het huidige aantal
- De kennis van geriatrie wordt verschoven naar de huisarts en het ziekenhuis in plaats van verpleeg- en verzorgingshuizen
- De cliënt wordt verondersteld zelf de regie in handen te nemen voor het regelen van zorg, welzijn en andere vormen van ondersteuning
- De zorg in het buitenland in het kader van de Zvw en de AWBZ staat onder grote druk
- De landelijke vergoeding voor de tolkenvoorziening in de gezondheidszorg wordt wegbezuinigd.

Op het terrein van wonen gaat ook het een en ander veranderen. Woningcorporaties zullen meer nieuwe levensloopbestendige woningen gaan bouwen die voldoen aan landelijke eisen en normen voor seniorenwoningen.

Samen met enkele politieke partijen is de CSO van mening dat de € 33.000 inkomensgrens voor huurwoningen omhoog moet om ervoor te zorgen dat meer mensen in aanmerking kunnen komen voor een huurwoning.

Wat staat ons te doen?

Ouderenorganisaties zoals de CSO en het NOOM zullen het erg druk krijgen om:

- De bezuinigingen op de organisatiesubsidies op te vangen en op zoek te gaan naar andere inkomstenbronnen
- Na te denken hoe zij zich te weer kunnen stellen tegen de dreiging van allerlei regeringsmaatregelen die slecht gaan uitpakken voor de ouderen. Het gaat dan in het bijzonder ook om de opeenstapeling van meerdere bezuinigingen samen.

Dat kan alleen door onze krachten te bundelen, door actief te blijven en door nieuwe vormen van communicatie te gebruiken, zoals de sociale media.

Wat betekenen de bezuinigingen voor de oudere migranten?

Freddy May, coördinator NOOM

De kranten staan elke dag bol van de berichten over de crisis in de financiële wereld. Een belangrijk gevolg daarvan: onze pensioenen komen onder hoge druk te staan.

De overheid gaat sterk bezuinigen. Dat er bezuinigd moet worden begrijpt iedereen. Maar wat nu gebeurt is onbegrijpelijk, omdat de zwaarste lasten niet door de sterkste schouders worden gedragen.

Het huidige beleid van dit kabinet treft de zwakkere mensen in de samenleving het hardst. Veel bezuinigingsmaatregelen lijken op een kaalslag onder de zwakkeren; veel van wat moeizaam is opgebouwd, wordt wegbezuinigd.

Recent zijn alarmerende cijfers bekend geworden. Volgens cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) uit september 2011 is het aantal 65-plussers in de bijstand sterk gestegen tot meer dan 40.000. Dat is twee keer zoveel als tien jaar geleden. Negen van de tien 65-plussers in de bijstand zijn allochtonen.

De crisis treft de oudere migranten hard. Zoals we allemaal weten werden gastarbeiders hierheen gehaald voor de opbouw van Nederland na de 2e Wereldoorlog. Daarna volgden met name in de jaren zeventig Surinamers en Antillianen die als Rijksgenoten naar Nederland kwamen. Allen kampen ze met een AOW gat.

Veel veranderingen zijn op komst als gevolg van de bezuinigingsmaatregelen zoals:

- Verlaging van de AOW
- Afschaffing partnertoeslag AOW
- Onzekerheid over de hoogte van de pensioenen. De pensioenfondsen hebben onvoldoende dekking als gevolg van de financiële crisis. Dat betekent minder pensioen.
- Drastische vermindering van het aantal mensen dat gebruik kan maken van een Persoons Gebonden Budget (PGB)
- Veranderingen t.a.v. de zorgverzekering
- Het vervallen van de tolk- en vertaaldiensten.

Wat betekent dit voor u, voor uw ouderenorganisatie en het NOOM?

Gaan we de barricaden op? Gaan we bij de pakken neer zitten of nemen we zelf initiatieven?

Het NOOM kiest ervoor om onze ouderen niet in de steek te laten en om samen naar creatieve oplossingen op zoek te gaan. Dat kan alleen als we elkaar helpen.

Als we ons bewust worden van onze eigen kracht worden we minder afhankelijk van anderen. Het grote voordeel is dat als we elkaar helpen dit ook energie geeft.

Dit betekent wel dat we met elkaar goed en transparant moeten communiceren.

De belangrijkste veranderingen als gevolg van het regeringsbeleid neem ik met u door.

Veranderingen in de AOW en AIO (stap 1):

Per 1 juni 2011 is de AOW-tegemoetkoming veranderd in de Koopkrachttegemoetkoming Oudere Belastingplichtigen (KOB). Deze wordt alleen nog maar betaald aan binnenlandse belastingplichtigen.

Veranderingen AOW en AIO (stap 2):

Meteen is weer een voorstel tot verdere wijziging ingediend: deze Koopkrachttegemoetkoming Oudere Belastingplichtigen wil de regering gaan beschouwen als inkomen om deze daarna te verrekenen met het Aanvullend Inkomen Ouderen (AIO). Dat komt neer op en inkomensverlaging voor ouderen met een AOW en AIO (zie figuur hieronder).

KOB: Koopkrachttegemoetkoming ouderen belastingplichtigen
AIO: Aanvullende inkomensvoorziening ouderen

Veranderingen AOW en AIO (stap 3):

Verdere plannen:

65 plussers met een AIO mogen nog maar 13 weken per jaar in het buitenland verblijven; dat is nu 26 weken. Dit zal het pendelen moeilijker maken.

Afschaffing partnertoeslag AOW

Nu is het nog zo dat een man, die 65 jaar wordt en een vrouw heeft die nog geen 65 is (en geen of heel weinig eigen inkomen heeft) recht heeft op een partnertoeslag AOW. In 2015 vervalt deze partnertoeslag. Sinds begin 2011 is al een verlaging van de partnertoeslag doorgevoerd. Deze maatregel treft met name Turken en Marokkanen, die vaker met een jongere vrouw zijn getrouwd.

Persoons Gebonden Budget

Het PGB biedt de mogelijkheid om op een eigen manier de zorg te regelen; vooral voor de oudere migranten is dat van belang omdat men dan cultuurspecifieke zorg kan inkopen. Het

aantal PGB's wordt verminderd (tot één tiende teruggebracht), waardoor minder migrantenouderen daarop een beroep kunnen doen. Dat leidt tot minder goede zorg.

Verandering in de zorgverzekeringswet

Het kabinet is van plan om de medische zorg in het buitenland in landen buiten de Europese Unie af te schaffen. Dit plan zal vooral Turken, Marokkanen, Kaapverdianen en Surinamers treffen.

Tolken- en vertaaldiensten

Dit zijn belangrijke voorzieningen waar zorginstellingen en ziekenhuizen gratis gebruik van kunnen maken. De landelijke vergoeding voor deze voorzieningen wordt afgeschaft. Dat zal ertoe leiden dat de communicatieproblemen weer groter worden en dat het vaststellen van een goede diagnose moeizamer wordt.

Migranten worden collectief getroffen

Niet alleen op individueel niveau, maar ook op collectief niveau worden de oudere migranten getroffen:

- De ouderenbonden krijgen een subsidiestop krijgen
- De patiënten- en gehandicaptenorganisaties krijgen te maken met een forse bezuiniging
- Migrantenorganisaties op landelijk niveau (zoals de inspraakorganen) en op lokaal niveau verliezen hun subsidie.

Wie moet aandacht vragen voor de oudere migranten?

Het totaalbeeld

Als we alle maatregelen overzien, kunnen we concluderen dat vooral de zwakkere groepen in de samenleving de dupe zijn:

- Ouderen
- Zieken
- Minder draagkrachtigen

Als je een zieke, minder draagkrachtige oudere migrant bent, zullen de bezuinigingen je het sterkste raken.

Basisgedachte achter de maatregelen van de regering

De regering legt grote nadruk op de zelfredzaamheid en de eigen verantwoordelijkheid van zijn burgers. Daar heeft het NOOM geen enkel probleem mee, maar dan wel op onze eigen voorwaarden en op onze eigen manier!

Hoe houden / maken we ons sterk

Dit kunnen we alleen bereiken door onze krachten te bundelen en dan zal blijken dat onze diversiteit ook onze kracht is. Onze krachtenbundeling vindt plaats

- In het NOOM samen met onze lidorganisaties
- Door de deelname van het NOOM aan de CSO en de samenwerking met de andere ouderenorganisaties.

Onze migrantenachtergrond heeft ook grote voordelen want:

- Zorgen voor elkaar zit toch in onze cultuur
- Het gevoel van kracht en van saamhorigheid is sterk binnen onze gemeenschappen
- Wij zijn goed in het delen van onze ervaringen, en
- In vergelijking met de situatie van de Nederlandse ouderen is het gevoel van urgentie dat we zelf iets moeten doen bij de migrantenouderen veel sterker ontwikkeld.

Wat kunnen we als organisaties doen?

- Voorlichting en informatieverstrekking, bijvoorbeeld over de AOW
- Signaleren: wat gaat wel en wat gaat minder goed bij onze achterban
- Beleidmakers hier nadrukkelijk op aanspreken, op landelijk én lokaal niveau
- Laten zien waar onze kracht ligt en
- Duidelijk maken wat wij van hen verwachten (beleidsbeïnvloeding).

Maar op individueel niveau zijn ook activiteiten nodig

Als individu sta je alleen. Wil je iets bereiken dan is het goed om voor jezelf een vangnet te creëren waar je op terug kunt vallen voor het geval dat er iets gebeurt met je gezondheid of op een andere manier.

Maar dit betekent ook dat je zelf bereid moet zijn om als vangnet te fungeren voor iemand anders die met een probleem zit. Dus wees zelf ook vangnet voor iemand anders!

Door dit te doen stimuleren wij een grotere saamhorigheid, werken we aan betere aandacht voor elkaar en verrijken wij zo de samenleving!

Hoe organiseren we dit?

Vertrouw op en benut uw eigen kracht als oudere migrant; wees bewust van uw kennis en levenservaring en durf uw expertise over te dragen: als persoon, binnen uw eigen gemeenschap en via het NOOM.

Paneldiscussie met medewerking van Wim van Minnen, Freddy May en Crams Nikijuluw (voorzitter Landelijke Stuurgroep Molukse Ouderen en adviseur bij Palet, Noord Brabant).

Vraag: Hoe denken de ouderenbonden met deze ontwikkelingen om te gaan?

Wim van Minnen is van mening dat sociale activiteiten erg belangrijk zijn voor onze doelgroepen; het probleem is alleen dat deze niet meer gesubsidieerd worden en dus door de mensen en hun organisaties zelf betaald zullen moeten worden. Als het om belangenbehartiging gaat zullen de organisaties steeds vaker op lokaal niveau moeten gaan aankloppen omdat daar landelijk geen geld meer voor is.

Migranten kunnen zich het beste aansluiten bij lokale initiatieven. Een andere methode ligt in het gebruik maken van sociale media om de lokale politiek te beïnvloeden. Gebruik maken van sociale media is trouwens ook goedkoper.

De ouderenbonden staan nu voor het punt dat:

- Zij eerst de bezuinigingen moeten slikken
- Dan om na te denken hoe zij overeind kunnen blijven (duurder lidmaatschap?)
- Andere inkomsten moeten zien te krijgen (bijvoorbeeld via kortingen op energiecontracten, ziektekostenverzekeringen of fondsen), en
- Als er geen koepel meer is zoals de CSO: nagaan of en hoe je de gezamenlijke belangenbehartiging anders kunt organiseren.

Freddy May merkt op dat de bij het NOOM aangesloten lidorganisaties nog te weinig leden hebben en ook nog te weinig contributie-inkomsten hebben. Dus is het voor de NOOM-organisaties van belang om met organisaties zoals de andere ouderenbonden te blijven meeliften. Het NOOM vindt het van belang om haar lidorganisaties te helpen bij het zoeken naar fondsen. Ook blijft het NOOM actief naar geld zoeken voor studiedagen en bijeenkomsten zoals vandaag. Deze bijeenkomsten zijn van groot belang voor het NOOM om na te gaan wat zij voor de lidorganisaties kan doen en voor de lidorganisaties om signalen door te geven aan het NOOM. Verder wil het NOOM nadrukkelijk ervoor zorgen dat zorgorganisaties toegankelijker worden voor migrantenouderen en meer cultuursensitief gaan werken.

Vraag: Kan het NOOM daar dan ook geld voor krijgen?

Freddy May deelt mee dat het NOOM altijd zal proberen om voor deze activiteiten geld te vragen en dat betekent dat het NOOM steeds op zoek is naar nieuwe partners en organisaties om werkzaamheden voor te verrichten. Een mooi voorbeeld hiervan is het project dat het NOOM momenteel uitvoert voor de gemeente Waalwijk om organisaties van (oudere) migranten, gemeenteafdelingen en instellingen bij elkaar te brengen en beter te laten samenwerken.

Crams Nikijuluw spreekt uit zijn ervaringen met de zestig Molukse gemeenschappen in Nederland. Door de politiek-economische maatregelen wordt overal in alle gemeenten bezuinigd. Dat merken de Molukse organisaties ook aan den lijve. De lokale overheid heeft een zorgplicht voor al haar inwoners. Je moet als belangenbehartiger aandacht voor de

migrantenouderen blijven vragen bij de lokale politiek. Daar hoef je ook niet altijd je hand voor op te houden.

LSMO heeft op heel veel plaatsen Molukse vrijwilligers getraind hoe zijzelf de gemeente en de lokale politiek kunnen beïnvloeden.

Vraag: Landelijk zien we dat de communicatie tekort schiet. Bij de basis van onze organisaties is nog te weinig kennis en op lokaal niveau vindt nog te weinig samenwerking plaats tussen de ouderenorganisaties. Wat doet het NOOM daaraan?

Crams Nikijuluw en Freddy May vinden dat iedereen actief moet zijn met betrekking tot communicatie. Communicatie is een verantwoordelijkheid van iedereen. Het is van belang om het NOOM en de eigen organisaties van goede informatie te voorzien zodat zij daar actie op kunnen ondernemen. Dat is van belang op landelijk niveau (zoals in samenwerking met de CSO), en op lokaal niveau met de politiek, zorgorganisaties, Wmo-raden en cliëntraden van instellingen.

Vraag: Hoe kun je lokaal een platform organiseren om activiteiten op te zetten voor de communicatie met en informatie voor onze ouderen?

Wim van Minnen wijst erop dat elke van de meer dan 300 gemeenten in Nederland verplicht is om een Wmo-raad te hebben. De wethouder van elke gemeente kan bepalen wie daar in komen te zitten. Wil je als migrantenouderenorganisatie daar aan deelnemen, zul je toch eerst naar betreffende wethouder moeten toestappen. De enige organisatie die een wethouder kan corrigeren is de gemeenteraad en via de gemeenteraad kun je een plek afdwingen in een lokale Wmo-raad.

Vanuit de zaal wordt gereageerd dat de Wmo-raden erg worden overschat; in de praktijk blijken in deze raden meestal eenlingen te zitten, die geen of te weinig relatie hebben met de eigen achterban. De belangen van (oudere) migranten sneeuwen gemakkelijk onder bij de belangen van andere groepen. Het zou beter zijn om op lokaal niveau een platform van allochtonen te hebben.

Een van de deelnemers van deze bijeenkomst zit in een Wmo-raad en weet uit eigen ervaring dat het allereerst van belang is dat allochtonen weten wat het doel en de functie is van een Wmo-raad; vervolgens kun je acties ondernemen om ervoor te zorgen dat er meer leden uit de allochtone bevolking aan gaan deelnemen. Hoewel je de belangen van een Wmo-raad niet moet overschatten, blijkt in de praktijk zeker dat er resultaten behaald kunnen worden.

Vraag: Wat kunnen wij doen om de samenwerking te bevorderen tussen autochtone en allochtone organisaties?

Vanuit de zaal wordt aangegeven dat je toch dit soort onderwerpen op lokaal niveau moet oppakken en dat je op dat niveau samenwerkingspartners moet zoeken. Elke gemeente is verantwoordelijk voor jongeren, allochtonen, vluchtelingen, dak- en thuislozen enz., dus je zult op dat niveau projecten moeten ontwikkelen en gaan samenwerken daarvoor. De politieke partijen kun je op lokaal niveau gemakkelijk vinden.

Een deelnemer uit Rotterdam schetst het beeld dat daar alle organisaties die actief zijn op het terrein van ondersteuning en hulp veel minder geld krijgen van de gemeente. Dit levert

ook knelpunten op omdat eventuele samenwerkingspartners als gevolg van bezuinigingen gaan verdwijnen.

Wim van Minnen vindt het toch belangrijk om op lokaal niveau actief te zijn en hij stelt voor om daarvoor het volgende te doen:

- Beschrijf allereerst hoe op lokaal niveau de invloed en belangenbehartiging is georganiseerd
- Vervolgens ga je op lokaal niveau in overleg met het transitiebureau Wmo om aandacht te vragen voor de migrantenouderen. Elke gemeente krijgt zo'n bureau dat de overgang naar de uitbreiding van de taken in het kader van de Wmo moet regelen en oppakken.

De deelnemers van deze bijeenkomst ervaren duidelijk dat er twee groepen extra getroffen worden door alle maatregelen en bezuinigingen namelijk:

- Oudere migranten individueel, en
- De organisaties van migrantenouderen omdat zij gekort worden op subsidies zodat zij minder goed kunnen opkomen voor de individuele leden van hun gemeenschap.

Dus moet je wel op zoek gaan naar bondgenoten op lokaal niveau en in coalitievorm samen acties gaan voeren voor de belangen van jouw doelgroep.

Fred May sluit de paneldiscussie af met de conclusies dat:

- Samenwerking op lokaal niveau onontkoombaar is
- Krachtenbundeling de basis is om je sterk te kunnen maken
- Dat het belangrijk is dat de lidorganisaties van het NOOM en groepen op lokaal niveau signalen en knelpunten uit hun gemeenschappen snel doorgeven aan het NOOM.

Workshop 1:

Beïnvloeding lokaal beleid door bundeling van krachten

Marieke Lampe COSBO-Stad-Utrecht

Deze workshop gaat over het beïnvloeden van het gemeente beleid en beleid van instellingen binnen de gemeente, dat wil zeggen over collectieve belangenbehartiging. De workshop gaat NIET over het samen opzetten van bijvoorbeeld een voorziening zoals dagopvang voor oudere migranten, maar WEL over het samen pleiten voor goede voorzieningen ten behoeve van oudere migranten

1) Waarom zou je krachten bundelen?

Om een gemeenschappelijk doel te verwezenlijken:

- Omdat het alleen niet lukt (en minder leuk is)
- Omdat je samen sterker bent dan alleen; het geheel is meer dan de som der delen (meer kennis, deskundigheden en competenties, grotere gezamenlijke achterban, meer doorzettingskracht)
- Omdat de politiek je serieuzer neemt als je met diverse groepen dezelfde issues naar voren brengt.

Een positief neveneffect is: nieuwe initiatieven die voortkomen uit de ontmoeting van samenwerkende partners.

2) Hoe kun je krachten bundelen tussen verschillende organisaties van oudere migranten / migrantenzelforganisaties (MZO's)?

In Utrecht is het als volgt in zijn werk gegaan:

- Beleidsmedewerker van COSBO-Stad_Utrecht (samenwerkingsverband van organisaties van ouderen) bezoekt MZO's
- Inventarisatie van onderwerpen
- Vier MZO's (Asha, Moria, NISBO en OFRA) kiezen gemeenschappelijk doel: Het bevorderen van zorg voor oudere migranten die aansluit bij de belevingswereld, culturele gewoonten en activiteiten van elke oudere = cultuursensitieve zorg.
- Bijeenkomsten :
  - Nader kennismaken
  - Vertrouwensrelatie opbouwen
  - Samen zoeken naar een goede invalshoek
- Organiseren van ontmoeting en discussie – november 2009

Algemene tips:

- Iemand (bijvoorbeeld een MZO of andere belangenbehartiger) die het initiatief neemt om te inventariseren welke MZO's rondom welke onderwerpen gezamenlijk hun belangen willen en kunnen behartigen
- Een coördinator/trekker die vergaderingen plant, zorgt voor agenda, notulen etc.
- Kiezen van een gezamenlijk onderwerp/doel
- Tijd nemen, geduld hebben om elkaar te leren kennen en een vertrouwensrelatie op te bouwen, met respect voor eigen identiteiten

- Samen zoeken naar een manier om het onderwerp bij politiek, betreffende maatschappelijke organisaties en de doelgroep zelf te agenderen
- Plan van aanpak maken (flexibel)
- Coördinatie uitvoering plan
- Financiële middelen vinden.

3) Hoe kun je krachten bundelen tussen MZO's en professionele deskundigen?

Voorbeeld Utrecht:

- Vervolgstappen nodig
- Expertise uit gemeente Den Haag → interculturalisatie onderdeel strategisch beleid van WWZ organisaties, vraagt om regie wethouder
- Themagroep oudere migranten NUZO (Netwerk Utrecht Zorg Ouderen, regionaal netwerk in het kader van het Nationaal Programma Ouderenzorg)
- Partners NUZO sluiten aan bij MZO's. Samen vormen zij een werkgroep die een Olympiade conferentie gaan voorbereiden.
- Notitie aan wethouder met vraag om regie en aanbod om een Olympiade Conferentie voor hem te organiseren om informatie op te halen
- November 2010: Olympiade Conferentie
- Resultaat: regie door gemeente en notitie met suggesties voor verbeteringen.

Wat is nodig om krachtenbundeling tot stand te brengen en productief te maken?

Algemene tips:

- Investeren in vertrouwensrelatie
- Goede communicatie
- Doorzettingsvermogen
- Kennis
- Overig

Investeren in de vertrouwensrelatie

- Neem tijd om elkaar en elkaars motivatie voor het beïnvloeden van het lokale beleid te leren kennen
- gelijkwaardigheid als uitgangspunt van de onderlinge relaties
- Openheid, bereidheid om echt te luisteren en om te leren van elkaar
- Respecteren van elkaars standpunten en van verschillen
- Benadrukken van de raakvlakken, gemeenschappelijke doelen

Goede communicatie

- Steeds nagaan of je elkaar goed begrijpt
- Elkaar goed op de hoogte houden over het proces en de resultaten
- Elkaar goed op de hoogte houden van ontwikkelingen in eenieders achterban
- Blijven communiceren over gezamenlijk doel, soms vraagt het om bijstelling
- Waardering voor elkaar uitspreken en elkaar aanspreken op verantwoordelijkheden

Doorzettingsvermogen

- Niet loslaten, vastberaden zijn in wat je wilt bereiken
- Geloof in verandering/idealisme zonder realiteit uit het oog te verliezen
- Trek je op aan elkaar
- Betrek zo mogelijk gemeentelijke adviescommissies en de ouderenbonden bij hetgeen je wilt bereiken
- Vier en geniet van de successen, ook al zijn ze klein.

Kennis

- Kennis en ervaring m.b.t. beleidsbeïnvloeding
- Kennis van en ervaring met wat er speelt in de achterban
- Kennis met betrekking tot lokale en landelijke ontwikkelingen en cijfers
- Goed gebruik maken van elkaars kennis, deskundigheden en competenties

Overig

- Coördinatie (bv. lokale belangenbehartiger)
- Tijd van vrijwilligers en professionals
- Financiën (gemeente / fondsen)
- Heel veel geduld

Algemene suggesties en opmerkingen vanuit de workshop:

- Ontwikkel een methodiek voortkomend uit de ervaringen in Utrecht zodat andere gemeenten hier gebruik van kunnen maken
- Bij de methodiekontwikkeling zou ook aandacht voor een kortdurend begeleidingstraject moeten zijn
- NOOM en landelijke ouderenbonden kunnen wellicht een rol spelen in de methodiekontwikkeling
- Al doende de weg banen is een charme en kracht van het Utrechtse traject.

Workshop 2:

Samenwerking met een zorgorganisatie

Anne-Rose Abendanon, programmamanager interculturalisatie Cordaan

Cordaan is een zorgaanbieder in de regio Amsterdam met 22.000 cliënten, 2000 vrijwilligers en 8500 medewerkers. De organisatie is actief binnen de sectoren thuiszorg, verpleging & verzorging, zorg voor mensen met een verstandelijke beperking (VGZ) en voor cliënten met sociaalpsychische of psychiatrische problemen (GGZ).

Cordaan werkt vanuit haar visie 'van mens tot mens'. In de toekomst zal Cordaan haar grote verpleeg- en verzorgingshuizen afbouwen en overgaan naar locaties voor kleinschalig wonen. Tevens zal zij meer werkzaamheden gaan verrichten via telezorg ('zorg op afstand', waarbij cliënten contacten kunnen onderhouden met de zorg en onderling).

De toekomst van Cordaan wordt bepaald door de discussie over waar er kansen liggen voor Cordaan, wat de uitdagingen zijn en met welke ontwikkelingen de organisatie rekening moet houden. Want ook voor zorgorganisaties gaat erg veel veranderen.

De deelnemers aan de workshop herkennen dit en geven zelf al aan dat ze meer selfsupporting moeten worden. Daarnaast moeten de ouderen beter met financiën leren omgaan, maar er is ook veel meer informatie nodig over welke kansen Nederland biedt voor ouderen en hun organisaties.

Anne-Rose Abendanon voegt daar aan toe dat ouderen over een aantal jaren de grootste bevolkingsgroep vormen in Nederland. Met alle komende bezuinigingen zullen ouderenorganisaties wel gedwongen worden tot samenwerking.

Het thema van deze workshop is samenwerking met een zorgorganisatie en dit wordt door haar besproken in de vorm van een voorbeeldaanpak met de naam 'Wijk de Hoop', ofwel: Wat kun je als oudere een zorgorganisatie aanbieden?

Het voorbeeldproject voor wijkgericht werken 'Wijk de Hoop' kent de volgende ingrediënten:

- Zorgvoorziening in 'wijk de Hoop'
- Uw achterban
- Eenzame ouderen
- Uw deskundigheid
- Uw ervaring

Om een project te kunnen starten hebben we ook een stappenplan nodig waarin staat beschreven:

- Contactpersoon
- Wat heb je te bieden?
- Faciliteren/aanbod
- Concrete activiteiten
- Evaluatie

De centrale vraag voor dit project wordt dan: Hoe kunnen wij in de Wijk de Hoop de zorgorganisatie opzoeken, ondersteunen en wat hebben wij als allochtone ouderen de zorgorganisatie te bieden?

Van te voren kun je daarvoor al een aantal vragen beantwoorden zodat je voorbereid naar een zorgorganisatie toe kunt stappen:

- Wat willen wij voor onze ouderen bereiken, bijvoorbeeld 1x per week een bijeenkomst in een ruimte van de zorgorganisatie
- Waar zullen we mee beginnen? Zoals een bijeenkomst voor ontspanning, recreatie met een kop koffie.

Maar de zorgorganisatie wil ook wat. Zij denken bijvoorbeeld aan:

- Kunnen we programma opzetten voor migrantenouderen?
- Zijn er in de allochtone gemeenschap vrijwilligers om samen een activiteit voor hun ouderen te organiseren?
- Kunnen deze vrijwilligers of organisaties van migranten aan ons kennis overdragen om onze samenwerking te verbeteren?
- Welke activiteiten zijn zinvol? Bewegen voor ouderen, zingen of uitwisseling van culturen?
- Hebben de ouderen behoefte aan uitleg en meer informatie over landelijke ontwikkelingen, de krant lezen enz.?

Uit de discussie in de workshop komen de volgende wensen naar voren:

- Zorgbehoevende ouderen kunnen zorg krijgen van een zorgorganisatie waarbij rekening gehouden wordt met zaken zoals eigen culturele maaltijden
- Migrantouderen hebben specifieke en andere aandacht nodig die past binnen hun sociale, religieuze en culturele overtuigingen.
- Een zorgorganisatie verricht werkzaamheden waarvan veel migrantouderen geen weet hebben wat daar allemaal mee samenhangt. Dit betekent dat migrantouderen betrokken moeten worden bij de huidige maatschappelijke realiteit.
- Een zorgorganisatie moet meer het karakter hebben van een open huis waar samen gegeten kan worden met de aldaar wonende migrantouderen en waar nauwelijks beperkingen gelden voor bezoektijden enz.

Als geredeneerd wordt vanuit een zorgorganisatie kan dat de volgende wensen opleveren:

- De zorgorganisatie wil meer intermediairs hebben om de verschillen in taal en cultuur te overbruggen.
- De zorgorganisatie wil graag meer medewerkers hebben uit verschillende culturen.

Maar een zorgorganisatie heeft ook wat te bieden namelijk:

- Zorg voor ouderen
- Werk en opleiding
- Ruimte voor ontmoeting van migrantouderen.

Naar aanleiding van alle bovenstaande opmerkingen en adviezen kun je als deelnemer van deze workshop nu zelf aangeven:

- Wat neem ik mee terug naar mijn migrantenorganisatie of de migrantenouderen die ik ken?
- Kan ik morgen al meteen ergens mee beginnen?
- Welke stappen ga ik als organisatie eerst zetten?

Workshop 3:

Groepswonen

Najia Aabid, Woonsaem, Kenniscentrum Gemeenschappelijk Wonen

Oudere Migranten

Emin Ustuner, Palet

In het kader van de alom heersende bezuinigingen is het belangrijk ons af te vragen: Roeien met de riemen die je hebt: hoe doe je dat?? Hierbij werd aangegeven hoe belangrijk het is om niet teveel te klagen en in de slachtofferpositie terecht te komen. Het is noodzakelijk om aan de talenten en capaciteiten van oudere migranten een positieve wending te geven. Dit betekent participatie, meedoen, op basis van de eigen kracht van oudere migranten. Het is de meeste migranten, in het bijzonder de eerste generatie oudere migranten, immers gelukt om te overleven, vaak door gebruik te maken van hun netwerk(en).

Het is bekend dat veel oudere migranten eenzaam zijn en geïsoleerd leven. Ze zijn niet bekend met de mogelijkheden van groepswonen. Daarom is Woonsaem opgericht. Op dit moment zijn er 55 woongroepen van oudere migranten verspreid over Nederland. Daar wonen Turkse, Marokkaanse, Surinaamse, Vietnamese, Chinese ouderen samen met elkaar.

Onderzoek laat zien dat er veel behoefte is aan deze manier van wonen. De ervaringen zijn heel positief: ouderen voelen zich gelukkig, maatschappelijk betrokken, zijn niet eenzaam meer en doen leuke activiteiten met elkaar en met de mensen buiten de woongroep. Dat laatste is ook belangrijk.

Een woongroep tot stand brengen kost vaak een hele lange periode van voorbereiding, onderhandelen, afspraken maken. Soms wel 8 – 10 jaar. Tot dusver heeft iedereen het op zijn eigen manier gedaan. Er is heel veel geïnvesteerd, maar er was geen duidelijke methodiek.

Daarom heeft Woonsaem op basis van de ervaringen een duidelijke methodiek geschreven. Als je deze methodiek volgt kan de tijd om een woongroep te realiseren sterk worden verkort.

Deze methodiek is nog volop in ontwikkeling en gebaseerd op het samen zelfstandig zijn en daardoor meer zelfvertrouwen te ontwikkelen. Het accent ligt op de eigen kracht, zelfredzaamheid en het gebruik van steunpilaren. Er wordt op deze manier gewerkt aan de empowerment van oudere migranten.

De reacties zijn vaak dat oudere migranten niet in staat zijn om een woongroep te realiseren. Men zegt: oudere migranten spreken de taal niet goed, zijn te weinig geschoold, kennen de weg niet. Men denkt: Wij moeten het voor ze doen.

Woonsaem ziet dat anders.

Oudere migranten zijn lang geleden hier naar toe gekomen. Ze hebben hun eigen plannen gemaakt, hebben hard gewerkt, geld gespaard, hun gezin laten overkomen. Kortom met vallen en opstaan hebben ze het gered in Nederland. Ze zijn pioniers.

Altijd al hebben de migranten gebruik gemaakt van steunpilaren, vertrouwenspersonen uit de familie of gemeenschap die iets meer wisten en die hen konden helpen.

Dus door ook nu gebruik te maken van eigen kracht en steunpilaren is het mogelijk om meer woongroepen tot stand te brengen. Steunpilaren kunnen zijn: familieleden, vrienden, vrijwilligers, buurtbewoners, adviseurs, gemeenteambtenaren, werkers uit de formele zorg, zelforganisaties, moskee, woningcorporaties en andere maatschappelijke instanties.

Stel dat iemand het initiatief neemt om een woongroep op te zetten, dan is de eerste stap het werven en selecteren van deelnemers voor zo'n woongroep. Deze groep komt vervolgens regelmatig bij elkaar en raakt met elkaar in gesprek over allerlei thema's. Om dat gesprek te structureren en ondersteunen heeft Woonsaem verschillende trainingen ontwikkeld. De trainingen zijn gericht op het ontwikkelen en versterken van eigen kracht en het maken van bewuste keuzes.

Voor mensen die het idee hebben om een woongroep te gaan vormen is het aan te raden de trainingen stap voor stap te volgen.

Vragen die centraal staan:

- Met elkaar uitspreken: Ik wil hier oud worden.
- Goed ouder worden in Nederland: Hoe wil ik oud worden? Met wie wil ik oud worden?
- De organisatie van de woongroep: Wie gaat wat doen? Goede afspraken maken! Wie is de trekker? Wie is goed met de computer? Wie kan schrijven? Wie is goed in allerlei praktische dingen in en om het huis?
- Woonwensen
- Overleg met woningbouwcorporaties
- Hoe word ik actief in de buurt?
- Zorgen voor elkaar in voor- en tegenspoed: Welke afspraken maken we over zorg? Bijvoorbeeld: wil ik soep brengen of medicijnen ophalen voor iemand uit de woongroep die ziek is? Of wil ik verder gaan door echt voor iemand te zorgen als het slechter gaat?

Allerlei ideeën, wensen en opvattingen van de deelnemers worden zodoende uitgesproken en met elkaar uitgewisseld.

Indien het nodig is of daar behoefte aan is worden de gesprekken begeleid door Woonsaem-medewerk(st)ers.

Begin 2012 zal de ontwikkeling van de methodiek en trainingen 'Eigen Kracht' afgerond zijn en beschikbaar voor gebruik door derden.

In 2012 zal Woonsaem drie pilots begeleiden in Amsterdam. Ook elders in het land zullen nog drie pilots begeleid kunnen worden.

Er wordt een lerend netwerk ingericht waar de vrijwilligers en de begeleiders bij elkaar komen om onderling ervaringen uit te wisselen. Zo wordt gezamenlijk de expertise rond groepswonen voor oudere migranten ontwikkeld en vergroot.

Nadere informatie over het project 'Woonsaem' en de methodiek 'Eigen Kracht' is te vinden op: www.woonsaem.nl

Ook geeft 'Woonsaem' een Nieuwsbrief uit.

Workshop 4:

Kansen binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) Shirley Ramdas, Stichting Meander, Centrum voor Maatschappelijke Ontwikkeling

De Wet maatschappelijke ontwikkeling (Wmo) is ingevoerd per 1 januari 2007 en is constant in verandering. Een aantal wetten zijn bij elkaar gebracht. Dat biedt als voordeel:

- Het beleid dichterbij de burger brengen
- Gemeenten kennen de burgers beter, dus die kunnen beter oplossingen bedenken
- Gemeenten kunnen beter ontschotten
- Er kan meer samenhang gerealiseerd worden
- Mogelijkheid van accentverschillen per gemeente.

De Wmo omvat een groot en breed verhaal. Deze presentatie kan niet uitputtend zijn, maar biedt een aanzet om eventueel zelf verder te zoeken.

De Wmo is een participatiewet. Uitgangspunt: Iedereen doet mee.

Er wordt uitgegaan van de eigen kracht van burgers. Als iemand niet mee kan doen, dan wordt gevraagd wie uit de directe en verdere omgeving van de persoon een steentje kan bijdragen. Pas als daar geen mogelijkheden zijn wordt gekeken of een voorziening geregeld kan worden.

Er zijn negen prestatievelden, waaronder:

- Sociale samenhang (leefbaarheid)
- Informatie, advies en cliëntondersteuning
- Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers
- Bevorderen participatie kwetsbare groepen
- Bieden van voorzieningen voor kwetsbare groepen.

Algemeen is de visie van gemeenten:

- Burgers moeten kunnen deelnemen aan alle aspecten van het dagelijks leven
- Balans tussen eigen verantwoordelijkheid en ondersteunen van kwetsbare mensen
- Preventie om de behoefte aan ondersteuning zoveel mogelijk te voorkomen
- Met hetzelfde geld meer doen. Doeltreffende en doelmatige voorzieningen.

Compensatieplicht

Gemeenten hebben de plicht om beperkingen in zelfredzaamheid weg te nemen om deelname aan het maatschappelijk verkeer mogelijk te maken.

In normale taal: voor mensen die niet meer normaal kunnen participeren, gaat de gemeente op zoek naar oplossingen.

Inhoud compensatieplicht

Gemeenten moeten voorzieningen treffen zodanig dat burgers:

- Een huishouden kunnen voeren
- Zich kunnen verplaatsen in en om de woning

- Zich lokaal kunnen verplaatsen
- Medemensen kunnen ontmoeten en sociale verbanden aan kunnen gaan.

Dit alles vraagt om een nieuwe werkwijze voor gemeente en burgers. Die noemt men ook wel 'De Kanteling'.

- De burger staat centraal en niet de voorziening
- Eigen mogelijkheden benutten
- Maatwerk realiseren .

Hoe doet de gemeente dat?

- Uitgebreid het gesprek aan te gaan met de burger
- Wat is de vraag achter de vraag?
- Welke oplossingen zijn er om de zelfredzaamheid te behouden of te vergroten?

Sommige gemeenten zijn al heel ver met de visieontwikkeling en inrichting ten aanzien van de Wmo, anderen moeten eigenlijk nog beginnen.

De Wmo wordt steeds groter. Er komt steeds meer bij:

Van AWBZ naar Wmo:

- Invoering pakketmaatregel in 2009
- Extramuraal begeleiding: zowel groep als individueel. Overgangsjaar 2013
- Jeugdzorg

Gemeenten krijgen daarbij ook te maken met een korting van de middelen.

Op zich is het bevorderen van eigen kracht en zorgen voor elkaar niet negatief.

Wat wel negatief is: de optuiging van de Wmo gaat gepaard met forse bezuinigingen.

Kansen in de Wmo

Naar aanleiding van bovenstaande inleiding worden in de workshop tal van tips en adviezen uitgewisseld.

Als je projecten voor de ouderen wilt organiseren in het kader van de Wmo, is het verstandig om een aantal elementen mee te nemen. De volgende argumenten kunnen je projectaanvraag ondersteunen:

- Aansluiting op een of meer van de prestatievelden, bijvoorbeeld ondersteuning van vrijwilligers of mantelzorgers
- Maak kenbaar dat je dingen vrijwillig doet
- Ga samenwerking aan met anderen buiten je eigen groep
- Zoek het in collectieve voorzieningen voor de ouderen (niet op individueel niveau, liefst ook ten behoeve van meerdere doelgroepen)
- Preventieactiviteiten voorkomen duurdere zorgkosten
- Laat zien/zorg voor onderbouwing dat je activiteiten bijdragen aan doelmatigheid, d.w.z. dat je een groot resultaat weet te bereiken met een relatief bescheiden bedrag.

Stimuleer de ouderen de hulp die ze kunnen krijgen te accepteren.

Ondersteun de ouderen en hun familieleden bij de aanvragen. Leg goed uit hoe binnen de Wmo gewerkt wordt en welke vragen beantwoord moeten worden alvorens iemand voor ondersteuning in aanmerking komt.

Laat de gemeente zien dat je deelnemers ook zelf financieel bijdragen aan de activiteiten. De deelnemers moeten leren dat het tegenwoordig niet meer gratis kan. Je kunt een vastgestelde financiële bijdrage vragen voor de activiteiten. Wat ook goed werkt is het vragen van een vrijwillige bijdrage.

Stimuleer de ouderen om zelf geld bij elkaar te brengen. Er zijn goede voorbeelden, zoals het verkopen van eten op een braderie of het maken en verkopen van ansichtkaarten/verjaardagskaarten. Op die manier kunnen de deelnemers zelf geld verdienen voor een excursie.

Zoek samenwerking met bedrijven via een beursvloer. In heel veel plaatsen worden beursvloeren georganiseerd. Als organisatie kun je daar aan bedrijven iets vragen, bijvoorbeeld het gebruik van een ruimte of een computercursus.

We hebben één voordeel: oudere migranten zijn goed zichtbaar (te maken).

Spreek de vitale ouderen aan om zich in te zetten voor de kwetsbare ouderen. Als je laat zien aan de gemeente dat je al veel zelf vanuit de eigen groepering doet, dan sta je sterker.

Gebruik de gemeente niet alleen als subsidiekanaal. Maar nodig de wethouder uit bij activiteiten om even wat te zeggen. Zorg voor een fotograaf en stuur de foto naar de plaatselijke krant.

Zorg dat je goed op de hoogte bent en blijft van de beleidsontwikkelingen, bijvoorbeeld via gemeenteraadsleden.

Biedt een workshop aan de medewerkers van het Wmo-loket, zodat ze kennismaken met de specifieke problematiek van oudere migranten en hun leefwereld.

Laat je gezicht zien op bijeenkomsten van de gemeente en instellingen.

Doe mee aan gezamenlijke activiteiten of campagnes, zoals de Dag van de Dialoog, Nationale Burendag of NL DOET. Laat zien dat oudere migranten zich actief inzetten voor de samenleving.

Zoek mengvormen in dagactiviteiten, bijvoorbeeld combinatie van financiering uit AWBZ (voor de mensen met de zwaarste beperkingen) en financiering vanuit de Wmo.

Organiseer familieleden rond de dagactiviteiten, bijvoorbeeld voor gemeenschappelijk vervoer (zwaar struikelblok op dit moment).
Kortom: breng dynamiek!

Plenaire terugkoppeling en afsluiting: inventarisatie van goede ideeën en voornemens!

De deelnemers aan de themadag hebben deze als erg waardevol ervaren.

Vooraf de volgende punten worden benadrukt:

- We hebben veel opgestoken uit de inleidingen en workshops; met name om onszelf beter te kunnen 'verkoppen' bij Nederlandse organisaties.
- We hebben geleerd hoe we nieuwe en betere argumenten kunnen hanteren als we in overleg gaan met zorgorganisaties over mogelijkheden voor onze ouderen. Dus wat kunnen we aanbieden en wat willen ervoor terug hebben.
- Duidelijk is geworden hoe je de eigen achterban kunt helpen.
- De meesten van ons hebben een ander kleurtje; laat dit zien, maak je zichtbaar en maak gebruik van je kleur.
- Wat duidelijk is geworden is dat je ook flexibel moet zijn; houdt niet hard vast aan je standpunten en betrek de jongeren van je eigen achterban bij de ouderen. Tenslotte hebben deze ouderen de weg geplaveid voor de jongeren.
- De Wmo is noodzaak voor kwetsbare migrantenouderen omdat dit hun laatste redmiddel is. Morgen ga ik 'de boer op' om de kloof tussen de kiezers en de gekozen politici te gaan overbruggen.
- Allochtone vertegenwoordigers moeten in de Wmo-raden kunnen komen.
- Jongeren wordt geadviseerd niet in de valkuilen terecht te komen waar hun ouders in zijn gelopen.
- Het NOOM wordt gecompimenteerd omdat ze weer een prima bijeenkomst heeft georganiseerd waarop de actuele en toekomstige ontwikkelingen zijn besproken en uitgelegd; plus dat we handvatten hebben gekregen om zelf daar iets aan te kunnen doen.
- Duidelijk is geworden dat je alleen resultaten kunt boeken als je samenwerkt. Alleen kun je de kar niet trekken. We moeten ook beter gebruik maken van onze eigen kennis, ervaringen en deskundigheden. We gaan op zoek naar medestanders binnen maar ook buiten onze eigen groepen.
- Wij hebben als migrant en als migrantenorganisatie erg veel te bieden aan Nederlandse organisaties; laten we dit dan ook doen.
- Vier elkaars feesten om nader tot elkaar te komen. Dan laat je meteen je eigen geschiedenis en ervaring zien. Maak ook gebruik van andere communicatiemiddelen zoals toneel of breng op een andere creatieve manier je boodschap over.
- De workshop over groepswoon heeft goed laten zien hoe je zo iets oppakt en hoe je vanuit je eigen kracht als migrant een woongroep kunt realiseren.
- Bij ouderdom praten we over welzijn, kansen maar ook over pijn en verdriet. Daar moeten wij ook vorm aan geven.
- En vooral ook: geef een positieve wending aan je eigen kracht, kwaliteiten en zelfredzaamheid; ondanks alle bezuinigingen.

Dagvoorzitter Lucia Lucía Lameiro García sluit het programma af door haar trots te uiten als 'dochter' van de oudere generatie die zich zo enorm strijdbaar en gemotiveerd toont. De berichten voor de oudere migranten en onze organisaties zijn weliswaar zorgelijk, maar

dankzij onze saamhorigheid kunnen we opgeladen naar huis, gesteund door een berg aan goede ideeën!

Colofon

**Dit verslag is een uitgave van
Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten (NOOM)**

Bezoekadres:
Piet van Dommelenhuis
4e etage
Churchillaan 11
3527 GV Utrecht

Postadres:
Postbus 2069
3500 GB Utrecht

T: 030 276 99 85 / 06 535 548 18

M: may@netwerknoom.nl
W: www.netwerknoom.nl

Tekst: Focuscultura, met dank aan Hans Schellekens, Marieke Lampe en Twie Tjoa

Utrecht,
Januari 2012